

Felvetődött az is, hogy ha a pedagógus szakmának nagyobb presztizse lenne, és ha a pedagógusokat anyagilag is megbecsülnék, az oktatás színvonala is nagy valószínűséggel emelkedne.

A felszólalók közül némelyen kiemelték, hogy nem a reformok alapelveivel szokott baj lenni, hanem a megvalósításukkal / ill. a meg- nem-valósulásukkal.

Október 20-án kari fórum lesz a felsőoktatás távlati fejlesztési koncepciójáról. **MINDENKI JÖJJÖN? AKIT ÉRDEKEL!!!!!!!!!!!!**

Sipos Katalin

+ + +

BESZÉLGETÉS A TANÁRVI REFORMRÓL CSETRI LAJOSSAL

Kérdés: Tanár Úr, hogyan foglalható össze a tantárgyi reform lényege?

Válasz: A tantervi reformot kb. egy évtizedes próbálkozások előzték meg. Az utolsó reform a 60-as évek elején volt. A legtöbb szakmában időközben nagy nemzetközi tudományos eredmények halmozódtak föl, s ezekhez kellett felzárkóztatnunk az oktatásügy minden szintjét. A 70-es évek elején jött létre az MTA és az OM megbízottjainak részvételével működő Köznevelési Bizottság, amely általában az oktatásügy jövőjét, a 2000. évig terjedő művelődési anyagot és az arra vonatkozó, egyes tantárgyakra érvényes javaslatokat dolgozta ki, és amelynek azután szükségszerűen befolyása volt az új általános- és középiskolai tantervek megszületésére. Ennek a Köznevelési Bizottságnak minden tantárgyra vonatkozóan albizottságai voltak; sőt, a magyar egységes tantárggyal két albizottság is foglalkozott: egy irodalmi és egy nyelvészeti. Az irodalmi bizottságnak az volt az elképzelése - és ez egyeztethető elképzelés volt a nyelvészettel -, hogy távlatilag az irodalom esztétikai oldalára nagyobb hangsúly kerüljön, és ne csupán a politika vagy a tudományok illusztrációjaként szerepeljen. Ezért szét kellene választani a tárgyat egy erősen irodalomközpontú esztétikai jellegű tárgyra és egy nyelvi tárgyra alap- és középfokon egyaránt, és ennek megfelelően a két tárgy számára külön-külön tanárképzést kellene létrehozni.

Ezt az elképzelést a most megvalósuló reform félretette és ezt csak a most alakuló pécsi bölcsészkaron fogják kipróbálni tizegynéhány hallgatóval évfolyamonként, akik magyar irodalmi és nyelvi kétszakos diplomát kapnak tanulmányaik befejezése után. Nem lehet nagyobb létszámú kibocsátani ilyen végzettségű hallgatókat, mert ez az osztás az alsóbb szintű oktatásban még nem valósult meg. Ha Pécsen beválik az említett kísérlet, mely 84 órán indul, akkor a 90-es évek elején újra fölvetik a reform kérdését, és esetleg alkalmazzák az egész köznevelésben. Egyelőre azonban ezt szigorúan kísérletnek tekintik.

Bhelyett megmaradt az egységes magyar tárgy, és ennek jegyében alakítják ki a reform új kereteit is. Az MTA-OM bizottság megszűnt és a Művelődési Minisztérium átalakulásával minisztériumi bizottságok jöttek létre, közöttük az egységes magyar tárggyal foglalkozó bizottság is, melynek két - nyelvészeti és irodalmi - albizottsága van. Ennek keretében folyik most az órakeretek kidolgozása.

K: Milyen kézzelfogható változásokat okoz a mostani tantárgyi reform?

V: Az egész reformot az jellemzi, hogy tantárgyanként heti tizennégy lesz a kötelező órák száma. Mivel általában kétszakosok a hallgatók, a két szaktárgyból 24 óra, az ún. központi tárgyakból szintén 12 óra, tehát heti 36 óra lesz a kötelező óraszám.

A magyarra vonatkozóan ez azt jelenti, hogy a 12 óra megoszlik a két "tantárgy fél" között. A megoszlás nem egészen szimmetrikus, mert az első két félévben főnálló 6-6-os óraszám arány a III.-VIII. félévig a következőképpen módosul: az irodalomra 6 óra esik, a nyelvészetre 5, és a fennmaradó 12 óra kötelezően választandó, de szabadon választható speciális kollégium kell, hogy legyen. Megszabják a vizsgák számát is, szigorubban lesz, mint eddig. Míg az óraszám emelkedik, az ezáltal nyilván korlátozni fogja azt a szabadidőt, amely az öntevékeny önképzés számára maradna meg, addig a vizsgák száma tantárgyanként kettőre csökken.

Az előadások javára billen a mérleg, mert heti négy óra előadásra mindössze két óra szeminárium jut majd.

Az elvi tendenciák vonatkozásában ott vannak aggályaink, hogy míg a történelem program keretében jóval több lehetőség maradt a segédtudományok és a társtudományok számára, itt a heti négy órás "előadásadag" minden másnak a bekerülését kiiktatja.

Mint a történelemszeknél, itt is vannak kronológiai problémák, ugyanis az első évben elkezdjük tanítani a magyar irodalom történetét, de a világirodalom csak a második évben kapcsolódik be, és így nem készítheti elő a magyar irodalom tárgyalását.

K: Tulajdonképpen az lett volna a következő kérdésen, melyek azok a változások, amelyeket jónak tart, és melyek azok, amelyekkel nem ért egyet?

V: Egy tanárnak mindig kedvező az, ha nagyobb óraszámokban taníthat, többet adhat át a hallgatóknak. Az egésznek az a lényege, hogy az egyetemi oktatás színvonalát emelje, bizonyos dedós módszereket-melyek a középiskolai oktatás rendkívül alacsony színvonalá miatt alakultak ki- főlészámolja.

Mivel a bizottságban hangadó egyetemi tanárok és akadémikusok úgy vélték, hogy ennek a dedós, "hónalj alá nyúlós" módszernek fő fészke a szeminárium volt, az előadások becsületét akarták helyreállítani, gondolom nem utolsó sorban bizonyos nosztalgiával visszaemlékezvén Horváth János nagy sikerei előadásaira, és arra természetesen, hogy önmaguk is ambicionálják a hatásos előadásokat a pesti egyetemen. Ennek viszont az lesz a következménye, hogy az egyetemenek nehéz lesz megbirkózniuk ezzel az aránybilleléssel. Egyrészt nem igaz az, hogy a szemináriumnak feltétlenül dedós módszerekkel kell dolgoznia. Könnyen lehet, hogy a szeminárium, ha már elég magas színvonalon működik, tudományos igényű műhellyé válhat. Másrészt viszont senki sem garantálhatja az előadások magas színvonalát, és akkor a pusztá befogadás a passzív befogadás mellett egyáltalán nem biztos, hogy minden egyetemen sikerül majd elérni ugyanezeket a célokat. Viszont vannak új tankönyvek amelyek anyagában jóval nagyobb, modern elméleti érdeklődés valósul meg.

Nem egészen bizonyos, hogy az ennyire irodalomtörténeti oktatás irányában eltolódott felsőoktatás megfelelő tanárokat tud képezni, olyanokat akik megfelelnek az új általános- és középiskolai tantervek által felállított követelményeknek.

K: Bennen is felmerültek kétségek ezekkel a problémákkal kapcsolatban. Ha pusztán híkszemmel nézi az ember, az előadásokra "nem kötelező" járni, tehát korántsem biztos, hogy az előadások látogatottsága nagyobb lesz, és ezáltal nőne hatásuk. A szemináriumok tekintetében én sem értek egyet a központi állásfoglalással, azonkívül nyilván az előadásokkal kapcsolatban is lesznek nehézségek, elsősorban a kisebb egyetemeken. A pesti egyetemen van 4 irodalomtörténeti tanszék, ezenkívül tanszéke van az esztétikának, a művelődéstörténetnek, több oktató tud foglalkozni az irodalom egy bizonyos korszakának tanításával.

Nem tudom, a viláki, kisebb oktatói létszámú egyetemeink ki tudják-e tölteni a reform "Pestre- szabott" kereteit? Esetleg gondoltak-e arra, hogy külső oktatókat kérjenek föl ?

V: Külső oktatókat a jelenlegi gazdasági körülmények között egyre kevésbé lehet már szerezni mert míg az elmúlt évtizedekben bőkezű Mutschildok lehettünk, és alig volt olyan félőv, amikor legalább egy főállású akadémiai dolgozó ne segített volna be az oktatásba a legkülönbözőbb területeken, és amellet folyamatosan voltak alkalmi külső előadók is, addig jelenleg erre egyáltalán nem lesz lehetőség, vagy csak igen minimális mértékben. Ennek következtében azok lesznek kénytelenek megtartani ezeket az előadásokat, akiknek a neve alatt meghirdetésre kerültek, vagy legföljebb arról lehet szó, hogy egy tanszéken belül az ott dolgozó legénység megosztja őket egymás között. Amennyit mi fogunk tudni ebből közvetíteni, az el fog hangozni.

K: Már beszelt a Tanár Úr arról, hogy milyen testületek kezdeményezték, illetve dolgozták ki ennek a reformnak a szélesebb körű és speciálisabb programját. Evvel kapcsolatban két dolgot szeretnék kérdezni: Milyen szerepe volt ebben a tanszékeknek és konkrétan a szegedi tanszékeknek?

V: Erre nem tudok túl jó dolgokat mondani, ti. ennek az egésznek a kezdeményezése elsősorban az Akadémiai Irodalomtudományi Intézet részéről történt meg, és a Közoktatási Bizottság irodalmi nevelési albizottságának vezetője, Szabolcsi Miklós indította el, aki azóta az OPI főigazgatója lett.

Ő és közvetlenebb munkatársai, fiatalabb irodalomtörténészek, akik részt vettek a középiskolai irodalom tankönyvek megírásában, voltak a megindítói ennek a munkának az OPI legénységén kívül. A pesti egyetem a reformok elől elzárkózott. A mi szegedi tanszékünk az intézettel mindig jó kapcsolatban volt, először minálunk akarták kipróbálni a reformtervezetet. Közben viszont megszületett a pécsi egyetem és az ezzel kapcsolatos kísérlet lehetősége, és attól kezdve ezen reformmunkálatok megvalósítását oda helyezték át. Máluk ez az űriási órakret / heti 12 óra/ erre az egyetlen tárgyra vonatkozik, amire mi csak némi nosztalgiával és irigykedéssel gondolhatunk.

K: Köszönöm a beszélgetést!

JAVASLAT A FŐMUNKASZ TUDOMÁNYOS DIÁKKÖR 1983/84. ÉVI MUNKAPROGRAMJÁRA

1. A hallgatók önálló munkáinak bemutatása, megvitatása, szakmai kérdések vitája. A tudományos műhelyek szakmai információinak, valamint